

Hoogste wintersterfte bijenvolken sinds 2010

Meer dan een kwart van de Nederlandse honingbijenvolken overleefde afgelopen winter niet, rapporteren de Nederlandse bijenhouders. Daarmee ligt de wintersterfte op een niveau dat al meer dan een decennium niet is voorgekomen. Dat blijkt uit de monitoring die WUR jaarlijks uitvoert. ♦ Foto Shutterstock

In 2019 vroeg *Resource* zich nog af waar de bijensterfte was gebleven. Terug van weggeweest, lijkt dit jaar het antwoord. Van de 2.779 geënquêteerde Nederlandse bijenhouders meldden er 280 dat ze al hun volken verloren zijn; 1.075 rapporteerden geen enkele wintersterfte. Met 41,6 procent heeft de provincie Utrecht de hoogste wintersterfte; de imkers in de provincie Limburg rapporteren het laagste aandeel (16,6 procent).

Een duidelijke oorzaak is vooralsnog niet aan te wijzen, zegt honingbij-onderzoeker Harmen Hendriksma. 'Eigenlijk staan alle usual suspects wel in het verdachtenbankje.' Hij noemt onder meer de weersomstandigheden: 2022 kende een erg droge zomer en milde winter. De aanhoudende droogte kan het voedselaanbod in de directe omgeving negatief hebben beïnvloed. Daarnaast duurde het door de aanhoudend hoge temperaturen in het najaar relatief lang voordat volken in overwinteringsmodus gingen. 'Ze bleven maar nieuw broed voortbrengen, terwijl het voedselaanbod al niet meer toereikend was', legt de onderzoeker uit.

Hoornaar

De suggestie dat de Aziatische hoornaar een rol speelt – momenteel in het nieuws omdat de exoot inmiddels is opgerukt

tot in bijna alle Nederlandse provincies – acht Hendriksma onwaarschijnlijk. 'Een Aziatische hoornaar kan zeker schadelijk zijn voor een volk. Als er voortdurend een predator rondhangt bij de kast, vliegen bijen niet meer vrijelijk in en uit om te foerageren. Maar de Aziatische hoornaar komt hier nog niet zo algemeen voor zoals in België, waar al sprake is van honderden tot duizenden nesten. Bovendien laten juist Limburg en Brabant relatief lage wintersterftecijfers zien, terwijl de Aziatische hoornaar daar het meest voorkomt.'

'Alle usual suspects staan in het verdachtenbankje'

Waarschijnlijker acht hij dat de varroamijt een belangrijk aandeel heeft in de wintersterfte. Deze parasiet plant zich voort in het bijenbroed en draagt vaak ziekteverwekkers met zich mee. Een voorbeeld is het *deformed wing*-virus, dat de vleugels misvormt. Ook indirect draagt de mijt bij aan een gebrekkige ontwikkeling van de

bijen. 'Als een bijenvolk al verzwakt de winter in gaat, is het risico op sterfte veel hoger. Van varroa is bekend dat het zeer sterk correleert met wintersterfte', weet Hendriksma.

Hij sluit niet uit dat ook andere factoren een rol spelen. De manier van houden door de imker, bijvoorbeeld. 'Nieuwe bijenhouders hebben nog niet dat fingerspitzengefühl voor de gezondheid van hun volk van ervaren imkers. En sommigen gebruiken bewust geen anti-mijt middelen, maar proberen via natuurlijke selectie de weerbaarheid van volken te vergroten – met meer mortaliteit als bijeffect.'

Om meer zicht te krijgen op wintersterfte en de oorzaken ervan, worden de gegevens uit de enquête nog nader geanalyseerd. De resultaten daarvan worden later dit jaar verwacht. Hendriksma hoopt dat daarnaast budget wordt gevonden voor meerjarig onderzoek. 'Mijn handen jeuken om meer greep te krijgen op wintersterfte.' ME